List 37. **NOVICE** Tečaj L.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 9. septembra 1892.

Politiški oddelek.

Narodnost.

Za naš narod bližajo se hudi časi. Ne le od Nemcev nam preti nevarnost, temveč tudi doma imamo sovražnika, silno nevarnega sovražnika. Dan na dan slišimo propovedovati, da je obožavanje narodnosti greh, malikovalstvo, in Bog ve kaj še vse. Mi bi le radi videli tiste Slovence, kateri res preveč ljubijo svojo narodnost, katerim ta ljubezen res prehaja v malikovalstvo. Povsod kamor se ozremo, vidimo prej narodno mlačnost, nego pa obožavanje narodnosti, celo narodni možje večkrat radi pošiljajo otroke v nemške šole. Umestno je torej, da bi se na vseh shodih propovedovalo, da je dolžnost ljubiti svoj narod, ne pa vedno, da je narodnost greh. Samo na sebi je ta boj proti absolutni narodnosti smešen, nepotreben, ali v resnici se pa za tem nekaj druzega skriva, prikrito ponemčevanje.

Vsakdo bode priznal, da tako počenjanje narod dela nekako mlačen za narodne stvari. Taka mlačnost je pa silno nevarna v sedanjih kritičnih časih, ko je vsekako mogoče, da v kratkem dobimo nemško vlado in ko se od vseh stranij nam vsiljuje nemštvo. Kako daleč smo še od narodne jednakopravnosti in zatorej je nam potrebno še neizmernega narodnega navdušenja, ako hočemo doseči naše narodne smotre. Brez navdušenja, brez narodnega dela noben narod ni prišel do svojih pravic in tudi slovenski ne bode. Če se bode poniževala narodnost, bode tudi prenehala narodna požrtvovalnost, ki že itak v nekaterih krogih ni obilna. Pešati bodo jeli naši narodni zavodi. Pa saj kaže, da so baš narodni zavodi nekaternikom trn v peti. Kak boj je bil te dni nekje proti družbi sv. Cirila in Metoda. Gospodje, ki so bíli ta hudi boj, pa proti družbi niso vedeli druzega povedati, kakor da so v odboru nekateri možje, ki jim ne ugajajo. Niti jednega fakta niso vedeli navesti, da bi bila morda družba kaj slabega storila. Celo hvaliti so jo morali. Videlo se je jasno, da jih bode v oči, ker pri tej družbi vsi Slovenci složno delujejo. Razpor je torej njih gaslo, da bi potem nekateri mladi, v narodnih ozirih mlačni ljudje prišli do veljave. Da v šolskem odseku katoliškega shoda se je naposled vsprejel neki pristavek, ki je naravnost osodepolen za omenjeno družbo. Mi smo se čudili, da se je mogel tak dostavek vsprejeti, ker je na shodu bilo vendar več mož, ki niso le katoliški, temveč tudi narodni. Najbrž niso prav pomislili, kaj da delajo.

Vsprejel se je dostavek, da naj se družba „organizuje po župnijah v soglasji z našimi prevzvišenimi vladikami.“ Samo na sebi je ta odstavek lep in mi bi ga sami podpisali, ko bi Slovenci ne živeli v tako čudnih razmerah. Iz nekaterih govorov našega prevzvišenega knezo-škofa smo posneli, da mu narodno gibanje ni prav ljubo. Toda mi gospoda knezo-škofa kot cerkvenega dostojanstvenika jako visoko spoštujemo in smo prepričani, da bi tudi o našem narodnem gibanji malo drugače sodil, ko bi bil o pravih naših razmerah bolje poučen. Toda našli so se ljudje, ki so ga o marsičem napak poučili. Ali vendar zastran našega domačega vladike bi mi še ne imeli proti onemu dostavku najmanjšega pomislika. Toda drugače so pa razmere v druzih pokrajinah.

Le poglejmo v Istro in na Koroško. O g. škofu Flappu je že dovolj znano, da je nasprotnik Slovanom, da hud nasprotnik. Da celo ob volitvah je že skušal vplivati za našega narodnega nasprotnika, kateri pa tudi ni posebno veren katoličan. O celovškem g. škofu se je pa zadnji čas že tudi marsikaj pisalo, kar kaže njegovo nasprotstvo do Slovencev. Ker se take stvari v tistih listih, ki zmatrajo za svojo prvo dolžnost, da zagovarjajo vladike, niso oporekale, mora biti v njih precej resnice. Morda milostivi celovški škof sam ni tak nasprotnik Slovencev, ali nanj močno vplivajo vladni in drugi nam nasprotni krogi. Vprašati se moremo, bi li mogla naša družba delovati na Koroškem in v Istri, ko bi o njeni osodi imela gg. škofa teh dveh pokrajin kako odločilno besedo. Bati se je, da bi se ji kar ne pokazala vrata, ako bi ne slekla svojega sedanjega narodnega značaja. Rado se zagotavlja, da

noben pravi katoličan ne more biti nasproten kaki drugi narodnosti, potem takem bi tudi škofje ne mogli biti nam nasprotni. Shod v Linci je nas o nasprotnem prepričal. V nekaterih sekcijah so dobri katoliški možje, celo duhovniki tako zabavljali proti Čehom, da so jim uredniki pri židovski „Neue Freie Presse“ bili lahko kar zavidni. Pokojni eminenca nadškof ostrogonski, primas ogerski in kardinal Simor je po škofijskih šolah tako raznarodoval Slovake, da je to v ostrem članku celo obsojal naš „Slovenec“, ki pač take napake vladik rad pokrije s plaščem krščanske ljubezni. Iz tega je razvidno, da moremo biti Slovenci oprezni in imamo prav, če smo nezaupni proti višje omenjenemu dostavku. Ne motimo se, če rečemo, da se je dotični dostavek predlagal le zaradi tega, da se odvzame družbi narodni značaj in se onemogoči njeno narodno delovanje ob mejah. Gospoda predlagatelja imamo mi za dovolj razumnega, da je vedel, kaj je predlagal. Pač pa so drugi glasovali za njegov predlog, ne da bi bili prav premislili vso stvar, ker jim razmere niso tako dobro znane in jim tudi v silnem hrupu ni bilo časa za premišljevanje.

Nikakor se pa ne sme stvar tako tolmačiti, da mi nismo za sporazumljenje z vladikami. Presrčno želimo tacega sporazumljenja, ali poprej ni tako vzajemno delovanje mogoče, da tudi škofje pokažejo, da so pravi prijatelji našemu narodu. Ne zadostuje, če kdo reče, da ni sovražnik Slovencev, temveč, kdor nas res ljubi, bode imel toliko poguma, da bode odločno izjavil, da je tudi prijatelj naš. Dokler pa tega ni, pa ostanemo v verskem oziru pokorni našim višjim pastirjem, v političnem bodemo morali hoditi svoja pota, kajti tudi v narodnem oziru velja svetopisemski rek, kdor ni z menoj, je zoper mene. Kdor ni prijatelj Slovencev, je naš sovražnik in zaveznik naših nasprotnikov. Naš list se je s prvega početka do danes držal starega gesla vse za vero, dom, cesarja in se ga bode tudi za naprej. Branil seveda bode v prvi vrsti to, kar je v največji nevarnosti. Sedaj je narodnost v največji nevarnosti, ker zadnja leta vas za vasjo odpadajo od naše narodnosti, zato bodemo v prvi vrsti zagovarjali narodnost. Ko bi pa prišla mej Slovenci ali tudi v Avstriji vera v tako nevarnost, pa bodemo stali v prvi vrsti v boji za vero. Nobene teh treh stvarij pa ne popustimo zaradi druge. Braniti hočemo vse troje. Celotno mora ostati naše geslo.

Pismo iz Amerike.

New York 22. avgusta 1892.

Pač le redkokrat imajo „Novice“ priložnost iz Amerike dopise tiskati. Uzrok temu bode po mojih mislih, da velika večina Slovencev, kateri se odločijo zapustiti staro domovino in gredo iskat sreče v „Novem svetu“, ne ostane v velikih mestih amerikanskih, ampak se naselijo na bolj samotnih krajih, kjer je še zemlja po ceni. Te se ve velja od kmetovalcev, kateri pridejo sem iz slovenske zemlje. Naravno je, da rokodelci ostanejo velikih mestih, pa tudi ti imajo pri dohodku v Ameriko dosti truda in težav prestati, preden se jim posreči stanovitno delo in s tem breskrbno življenje dobiti. Sploh pa vsak človek, kateri pride v Ameriko, ima v prvih letih neizrečeno dosti grenkega skusiti in v takem stanu dopise kovati in dosti na staro domovino misliti, je težko.

Pa tudi ko bi hotel človek v začetku svojega tukajšnega bivanja svojim rojakom tukaj vladajoče razmere popisati, bi bilo to jako težavno, da nemogoča naloga. Vse je tukaj skoro drugače kakor pri Vas. Ljudje, kateri pridejo sem, so v začetku naklonjeni vse, kar je drugače kakor je bilo doma, kritikovati in zaničevati. Nove prihodence v Ameriko ali emigrante evropejske, imenujejo Amerikani „Greenhorns“ (zelenorogce), s tem izrečjem hočejo naznaniti, da ti ljudje so nevedni, mladi v amerikanskih zadevah. Amerikanci imajo popolnoma prav, da dajo vsem emigrantom ta pridevek. Angleški jezik si prisvojiti in več let v Ameriki bivati, je treba, da človek more postati sposoben tukajšne razmere razumeti in tudi ceniti.

Veliko ljudi je tukaj v Ameriki, kateri so že pred desetimi da dvajsetimi leti postali amerik. občani (citižens) in vendar so popolnoma nevedni, kar se tiče političnih, narodnogospodarskih in družbenih (socijalnih) razmer. Ti ljudje niso imeli ali niso hoteli imeti priložnosti si angleški jezik prisvojiti in sicer popolnoma. Angleški jezik popolnoma znati ni tako lahko. Brez popolnega znanja tega jezika pa ni mogoče čitati novin, katere imajo tako važnost tukaj kakor nikjer in katere so pravo zrcalo tukajšnih razmer. Človeku, kateri ne more tukaj čitati novin in knjig, katere se bavijo o Ameriki, pa bo nemogoče jasne in resnične popise pisati.

Ravno zdaj severo-amerikansko prebivalstvo zanimivajo najbolj štiri stvari: veliki delavski štriki (štrike izgovori štrajk) v železniških tovarnah in na železnicah; volitev novega prezidenta, katera bode v dveh mesecih, svetovna razstava, katera se bo otvorila okoli meseca maja prihodnjega leta in — pestni dvoboj, katerega bo bil 7. septembra t. l. v New Orleansu John Lowrence Sullivan priznano najmočnejši človek z James d. Corbett-om.

Kar se tiče štrajkov (delopustev), mislim, da se bo v malo dneh vse poravnalo. V Coal Creek (v državi Tennessee) so vojaki premagali štrajkarske delavce in zopet vlada postava in mir.

V Buffalo (država New York), kjer so začeli štrajkovati železniški delavci, pa kateri niso ostali samo pri tem, ampak so začeli požigati posestvo železnice, je toliko vojakov (milice, vojakov-občanov), da štrajkarji ne morejo nič storiti. Železniško voditeljstvo od Erie and Lehigh Railwad Company (železniške družbe) ne vzame nobenega štrajkarja nazaj in jemlje nove ljudi. Te nove delavce varjejo vojaki, tako da bodo vlaki kmalu v rednem teku. Da, to je bojna med delavcem in denarjem v severo-amerik. državah! Delavci so dobro združeni in organizirani in tirjajo večji zaslužek, pa denar je največja moč na svetu! Denar ima na razpolaganje tudi puške in bajonete in tako ni dvomiti na kateri strani je skoro vedno zmaga. Če človek brezinteresirano gleda to velikansko borenje med delavno roko in denarjem, vidi, da je na obeh straneh krivda, zakaj da je tako. Ko bi včasih na jedni ali drugi strani le malo potrpljenja ali nehanja bilo, potem bi vsega tega treba ne bilo.

Iz Evrope pride vsak dan na stotine novih delavcev in zaradi tega je cena dela vedno nižja.

Morebiti se Vam v Evropi tako vidi, kakor bi bile severo-amerik. države v nevarnosti, če čitate, da so tam štrajkarji ubili ali vjeli toliko vojakov, in so požgali toliko in toliko stotisoč dolarjev vrednosti posestva. Ne, ne mislite to. To je amerikanska svoboda. Tukaj zelo dolgo traja, da vojaštvo stopi v brambo privatnega posestva. Le težko governer (načelniki pojedinih držav se imenujejo governerji, načelnik vseh držav je prezident) kake države dá dovoljenje, da se vojaki pokličejo policijsko službo izvrševati. Če je pa enkrat občanstvo

v nevarnosti, potem pa „Veličanstvo severo-amerikanskih držav“ svojo težko roko položi na tiste, kateri teptajo postavo in red.

Pa moje pismo je postalo že predolgo in najbolje je, če neham. Prihodnjič kaj druzega. A. T.

Resolucije I. slovenskega katoliškega shoda.

Sekcija I.: Šola.

Ker se dobra ali slaba bodočnost Slovencev opira na dobro ali slabo vzgojo naše mladine, izjavlja I. slovenski katoliški shod v tem oziru naslednje:

I. Gledé ljudske šole.

1. Katoliški stariši so po vesti dolžni, svoje otroke vzgajati in podučevati po načelih sv. katoliške cerkve. Ker pa ne morejo sami zadostno vzgajati in podučevati svojih otrok, in ker imamo z druge strani v Avstriji prisilno državno šolo, zahteva I. slovenski katoliški shod za katoliške otroke katoliške javne ljudske šole in katoliške učiteljske pripravnice v smislu izjave avstrijskih škofov v gospodski zbornici dné 12. marca 1890.

2. Prvi slovenski katoliški shod zahteva, da najvišja uprava postavi ljudsko šolo in učiteljske pripravnice na edino pravo pedagogično-didaktično podlago materinega jezika, kakor to zahtevajo državno-osnovni in šolski zakoni, da je torej učni jezik na šolah Slovencem namenjenih slovenski. Zato katoliški shod tudi zahteva, da se umaknejo temu nasprotni učni načrti za male šole, kakoršni se nahajajo posebno po slovenskem Koroškem, ter smatra vsako drugačno vredbo ljudskih šol kot nepostavno. Katoliški shod nadalje zahteva, naj visoka šolska oblastva v vseh deželah, koder bivajo Slovenci, to je po Štajarskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, iz pedagogiško-didaktičnih vzrokov skrbé tudi za slovenske manjšine tako, da se povsod, kjer se nahaja postavno število slovenskih otrok, osnujejo katoliške javne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom.

Če pa število slovenskih otrok ne dosega postavnega števila za ustanovitev slovenske šole, in jih je najmanj deset, naj se otroci v skupni šoli ločijo po maternem jeziku v skupine ali v oddelke. Samo po sebi se razumeva, da ima dotični učitelj vešč biti obeh učnih jezikov. Sploh pa naj se šolski otroci v vsakem številu, če je le mogoče, v krščanskem nauku podučujejo v svojem maternem jeziku.

3. Prvi slovenski katoliški shod izreka željo, naj deželni zbori, kateri zastopajo kraje slovenskih volilcev, prenaredijo — kot nekak prehod do boljšega — naše šolske postave v takem smislu, kakor so si jih priredili vili Tirolci; dalje naj se poskrbi, da bodi poduk v ljudskih šolah praktičen ter nam vzgajaj dobrih gospodarjev, vrlih gospodinj in pridnih delavcev; osobito pa naj se vredijo ljudske šole tako, da se, kjer le možno, delijo otroci po spolu zaradi nravnosti in primerniše razdelitve učne tvarine.

4. Dokler se nam pa naše opravičene zahteve ne spolnijo postavnim potom, snujejo naj se katoliške zasebne, zlasti redovne ljudske šole ter naj se v prvi vrsti ustanovi slovensko katoliško učiteljsko semenišče v Ljubljani in, ako možno, tudi slovenska katoliška pripravnica s pomočjo družbe sv. Cirila in Metoda, katera se toplo priporoča s pogojem, **da se v bodoče organizuje po župnijah v soglasju z našimi prevzvišenimi vladikami,** ter z drugimi radovoljnimi darovi in prispevki zadevnih deželnih zastopov.

5. Vsem redovnikom in redovnicam, ki delujejo za krščansko vzgojo slovenske mladine, izreka katoliški shod priznanje in zahvalo za tako požrtvovalno in vspešno delovanje; ob enem pa toplo priporoča njihove šolske zavode.

6. Katoliški shod priporoča slovenskim učiteljem in katehetom ter vsem drugim vzgojevalcem slovenske mladine, da naj si ustanové katoliško učiteljsko društvo.

II. Gledé srednjih šol

zahteva katoliški shod:

1. Naj se državne srednje šole, gimnazije in realke tako preustrojé, da se ne bode na njih ne le nič podučevalo, kar bi nasprotovalo verskemu prepričanju katoličanov, marveč da bodeta tudi na njih vsa vzgoja in ves poduk dejanjski povspeševala katoliško versko mišljenje in življenje naše mladine.

Razun tega izreka katoliški shod željo, da se osnuje s časom svobodna katoliška gimnazija, združena z odgojilnim zavodom, s slovenskim učnim jezikom.

2. V poživljenje verskega duha srednje-šolske mladine naj se zopet vpeljejo vsakoletne duhovne vaje in naj se mladina pridno zbira v Marijine družbe ali kongregacije.

3. Vsem šolskim oblastvom, oziroma mestnim gosposkam in vsem mladinoljubom se toplo priporoča, naj skrbno pazijo na vedenje dijakov zunaj šole, posebej na dijaška stanovanja, da se bodo dijaki tudi doma versko-nravno vzgajali.

III. Gledé visokih šol.

1. Ker ni upati, da bi se sedanje visoke šole kmalu preosnovale v verskem smislu, ali da bi se ustanavljale nove državne visoke šole, osnovane na podlagi katoliške vere, podpirajo naj Slovenci društvo za ustanovitev svobodnega katoliškega vseučilišča v Solnem Gradu, od katerega pričakujemo, da bode zasnovalo nekaj slovenskih vseučiliščnih stolic.

2. Katoliški shod priporoča, naj se ustanovite za slovenske visokošolce na Dunaji in v Gradcu posebni katoliški dijaški društvi po vzgledu dunajske „Avstrije“ pod pokroviteljstvom odličnih slovenskih katoličanov.

Bodočemu vednostnemu društvu pa bodi skrb, v dogovoru s pokrovitelji imenovanih društev, za podporo slovenskim visokošolcem, oziroma ustanovitev potrebnih „zavetišč“, v katerih naj se bi skrbelo za versko-nravni napredek slovenske akademiške mladine ter vzbujalo v njej in množilo katoliško mišljenje in življenje. (Dalje nasl.)

Politični pregled.

Deželni zbori so se danes sešli. Zborovali bodo k večjemu tri tedne. Vsi niti deželnih proračunov ne bodo mogli pravočasno rešiti, ker jih deželni odbori še niso sestavili, da bi jih že v prvih sejah predložili. Razprave pa utegnejo v nekaterih biti burne, posebno v češkem in moravskem, kjer je pričakovati interpelacij od obeh stranij zaradi nekaterih izgredov.

Dopolnilne volitve. — Jednajst poslancev češkega veleposestva je odložilo svoje mandate in so volitve razpisane na 28. dan tega meseca. To so sami možje, ki so bili odločno za dunajske punktacije in se umaknejo s političnega pozorišča, ko vidijo, da je tudi večina čeških veleposestnikov proti nadaljevanju češkonemške sprave. Če se ustavoverci udeleže dopolnilnih volitev, še ni znano. Skušali bodo pač napraviti kak kompromis s srednjo stranko.

Hrvaška. — Zagrebški mestni zbor je potrdil vse volitve. Ker ni bilo nobenih ugovorov vloženih, nadžupan Sieber ni niti dovolil, da bi se o tej stvari razpravljalo. Opozicijski zastopniki torej niti prilike niso imeli, da bi pojasnili nekorektno postopanje vladnih organov pri volitvah.

Ogersko. — Rumunski dijaki ogerskih vseučilišč so v neki brošuri pojasnili neznosno stanje Rumunov na Ogerskem. Zaradi tega je pa velika jeza v madjarskem taboru. Madjarski listi proti Rumunom strašno zabavljajo, ali poskušajo pa niti tega ne ovreči, kar je v oni brošuri. Ker niso mogli izvedeti sestavljalcev omenjene brošure, sedaj trdijo, da so jo sestavili kje v Rumuniji ljudje, ki ogerskih razmer ne poznajo. Madjari bi radi zapadno Evropo preslepili, da na Ogerskem vlada največja ravnopravnost, svoboda in zadovoljnost, kar se pa jim ne bode več posrečilo.

*

Papež in liturgija. — Kakor se javlja nekemu listu iz Varšave, dovolil je papež, da se po vseh katoliških cerkvah na Ruskem-Poljskem uvede slovanski jezik v liturgijo. — Nasprotniki Slovanov vidijo v tem veliko nevarnost za katoliško cerkev in pravijo, da se bode s tem pospeševal prehod katolikov v pravoslavje. In to nasprotniki že zdaj trdijo, ko se še potrdilo ni, ali je vest resnična ali ne, kaj bi bilo še v slučaji, če se vest obistini.

Srbija. — Radikalna stranka se prav vrlo pripravlja na boj. Različne razprtije, ki so bile mej posameznimi, so se poravnale in sedaj vlada največa sloga pri tej stranki. Sicer si sedanje liberalno ministerstvo prizadeva pri velevlastih zadobiti dober glas in kar zaporedi objavlja razne programe, po katerih hoče modro in v miru na znotraj in nazven vladati, ali vender se kaže vse bolj in bolj, da se bodo morali liberalci umakniti, kajti od 137 mandatov zagotovili so jih radikalci skoro sto in to je pač precejšnja večina.

Grško. — Gerški preti zopet ministerska kriza. Ko je pomladi Trikupis zmagal, upalo se je, da bode ta finančne zadeve v državi uravnal, toda zgodilo se ni tako. Ravno sedaj je Grška v taki denarni zadregi, kakor ni bila nobenkrat prej pod Delyanisom, kateremu so tako malo zaupali. Trikupis prizadeva se namreč zdaj že dlje časa, da bi dobil posojilo tridesetih milijonov, a zastonj je ves njegov trud. Opozicijskim listom, dale so te denarne zadrege povod, da strastno napadajo Trikupisovo ministerstvo. Ko si enkrat ministerstvo prav nič več ne bode moglo pomagati, dalo bo ostavko.

Rusija. — Da bi se ustanovilo na Ruskem tudi poljedelsko ministerstvo, o tem govorilo se je že jako mnogo. Sedaj je državni svet sklenil sklicati komisijo, ki naj stvar preišče in napravi načrt za ustanovitev novega ministerstva. Pač v veliko korist ruskega kmetijstva bi bila uvedba te novosti; posebno za časa slabih letin ali kake lakote bi bilo poljedelsko ministerstvo v stanu za ruskega kmeta veliko dobrega storiti. — Od finančnega ministerstva odločiti se ima baje oddelek za carino, trgovino, obrtnijo in železnice in se imajo te stvari in rudokopstvo izročiti področju prometnega ministerstva. Finančni minister Višnegradski se je izjavil, da vkljub svojemu slabemu zdravju obdrži mesto finančnega ministra, ako se služba tega mesta na imenovani način olajša in Witte ostal bi še nadalje prometni minister. — Ruski minister vnanjih rečij, Giers odpotoval je na Francosko. Iz tega, da ruski listi svetujejo Francozom, da naj temu potovanju ne pripisujejo nobene politične važnosti, se da sklepati, da se Giers ne bo več povrnil na svoje mesto, temveč, da bo odstopil, kar nekateri trdijo, da se je faktično že zgodilo. — Ruski vojni minister je prepovedal poljske ali židovske pisače pri vojni v službo jemati, ker je lahko mogoče, da ti izdajo kak načrt glede mobilizacije. Dosedanje pisače poljskega in židovskega pokolenja je odpustiti iz službe.

Norvegija. — Norveška vlada posvetovala se je o načrtu zakona, ki dovoljuje, da se smejo katoliški redovniki, vštevši jezuite, v deželi naseliti. Tudi se je katolikom, katerih je zdaj ondi že kakih 100.000, dovolil pristop v državno službo.

Obrtnija.

Razstava v Plovdivu.

II.

Zadnjikrat smo obljubili, da danes spregovorimo nekaj besed o Plovdivu samem, še le potem bodemo govorili o razstavi sami. Plovdiv je drugo mesto, rekli bi drugo stolno mesto Bolgarije. Dokler Bolgari niso bili zjedinjeni, je Plovdiv bil glavno mesto Vzhodne Rumelije.

Lepa je že lega tega mesta. Sredi trakiške ravnine na desnem bregu Marice so skale in na teh skalah stoji mesto. Ne da se povedati, kako je lep pogled na mesto. Svetlosive skale nad zeleno planjavo, gori pa bele hišice, v katerih oknih se lesketajo solnčni žarki. Najširši in najvišji hrib mesta je pa Džambaz-Tepé v sredi. Severni breg tega hriba je do vrha pokrit s hišami, južni del je pa jako strmen in na vrhu strmine stoji pa lepo poslopje, s katerega je krasen pogled na Rodopske gore. Sploh se ob horicontu iz Plovdiva na vse strani vidi visoko gorovje.

Hiše so pisano pleskane in največ pa lesene, toda jako lepe in snažne. Na Džambaz-Tepé, kjer prebivajo bogatini, so hiše podobne italijanskim vilam. Kaj prijeten je paulijanski del mesta, kjer bivajo katoliški Bolgari. Tu so po ulicah lepi drevoredi. Najbolj živahen je severn del mesta, kjer je lep mesten park, kjer je poprej bilo turško pokopališče, nekaj novih šolskih poslopij in vladna palača. Poslednja je brez vsake prave oblike in gotovo bi nikdo ne mogel povedati, v kakem slogu da je zidana. V tem poslopji so stanovali poprej turški guvernerji in nekaj časa pa guverner vzhodno rumelijske avtonomne pokrajine. Na drugi strani Marice je revno predmestje Rilska. Kaj lepe hiše so pa na jugozapadni strani od kolodvora.

Starih znamenitih poslopij Plovdiv nima veliko. Omeniti sta le dve večji mozeji, grška in nekaj bolgarskih cerkva. Lepo je pa nedavno zidana bolgarska velika cerkev svetega Cirila in Metoda ob Marici.

Lep pogled je s Sahat-Tepé najljubšega sprehajališča plovdivskih prebivalcev ob hladnih poletnih zlasti nedelskih večerih. Najboljši razgled je z urnega stolpa, od tam si lahko ogledaš vse mesto, zeleno planjavo brez gozdov z vasmi noter do Rodopskih in Balkanskih gor. Od tod se vidi polovica nekdanje Vzhodne Rumelije.

Plovdivsko prebivalstvo je jako mešano, kakor sploh prebivalstvo vzhodnih mest. Večina prebivalcev so Bolgari, potem je pa mnogo Turkov, Grkov, nekaj španjskih židov, Armencev, ciganov in tujcev raznih narodnostij. Po ulicah se sliši največ govoriti bolgarščina, potem pa turščina in neka spakedrana nova grščina, ki bi se dala primerjati ljubljanski nemščini. Plovdivski meščanje so jako prijazni ljudje in se precej spominjajo na prebivalstvo manjših italijanskih in grških mest.

Kakor sploh Bolgarija je tudi Plovdiv v nekem preporodnem stanji. Tu se meša staro in novo. Stara poslopja, poleg novih palač. Tukaj te kaj spominja na davno preteklost, tam te pa zopet druga stvar spominja na napredek sedanjega veka. Deroča reka Marica te spominja žalostne bolgarske zgodovine. Kar je nam Slovencem Sava, to je Bolgarom Marica. Opevajo jo v raznih narodnih in umetnih pesmih. In tu na bregovih te pomenljive reke je bolgarski narod razstavil plodove svojega dela in uma, v razstavi, o kateri hočemo spregovoriti več drugi pot.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

III.

Kakor druge živali, imajo čebele tudi mnogo sovražnikov, kateri so nevarni čebelam samim ali pa prežijo po njih izdelkih. Po zimi se rada v panje priklati miš, včasih celo po dve. Miš vznemirja čebele, jim krade med in onesnaži panj. Zaradi tega se naj dobro zadelajo z mrežami vhodne luknje.

Jako nevarna čebelam je čebelna uš. To je kakor makovo zrno majhna žuželka, katera se trdno oprime čebele, zlasti spodaj ob njenem sprednjem delu. Posebno se te uši rade lotijo mačice, ki jih je včasih kar polna. Večkrat se prigodi, da mačica vsled ušij opeša in pogine. Pa tudi druge čebele vsled ušij opešajo. Samo trotov se ta uš ne poloti. Ta uš se posebno spomladi prikaže v panjih, zlasti če se ne gleda na snažnost. Ker uš pušča svoje bube, po katerih se množi, padati na dno panja v prah, naj čebelar vsake tri dni lepo spodnja panjeva desko očisti. Na ta način bode preprečil, da se ne izležejo iz bub uši, kajti te se izležejo še le v trinajstih dneh, kadar zlezejo po nogah na čebele.

Sploh naj se skrbno gleda na snažnost v panji in naj se spodnje deske semtrtja s karbolno vodo izmijejo.

Čebelam samim pa preženeš uši, ako jih namažeš z medom ali pa z makovim oljem, kar je še bolje. Duh makovega olja je jako zopern čebelini uši. Tudi je dobro, če se malo s smodko pokadi v panj, kajti pred tobačnim dimom tudi te uši zbežé. Jako dobro storiš, če deneš v panj malo smolnatega borovega lesa ali pa zmljetega janeža, katerega duha uši ne morejo trpeti.

Včasih pa tudi majevka nadlegujejo čebele, ker se vanje zadere mej obročki na zadnjem delu života. Majevke nahajajo se v večjem številu pri čebelah in čmrljih. Govori se, da ličinke zlezejo v zalegine celice, zalego pojedo in se večkrat premene. Druga ličinka se baje 5 tednov živi od medu. Kako da potem majevka ali buba pride na prosto, je še nejasno. Majevka se zunaj nahaja na raznem cvetji in se prime čebel, ki jo zaneso v panjeve. K sreči, da ta žuželjka ni pogosta. Najboljši pripomoček proti njej je, da se skrbi za snažnost v panjih.

Čebelni hrošč je tudi nevaren sovražnik čebel. Njegova ličinka živi se od julija do aprila prihodnjega leta od mrtvih in polmrtvih čebelnih bub. Ta žuželka je torej nevarna čebelni zalegi. Ličinka tega hrošča se posebno rada naseli na tleh v nečistih panjih in se skriva v razpokah. Nevarna je posebno slabim panjem. Močni panji se je že hitro znebe. Zleze pa rada tudi v satovje, kjer pokonča zalego. K sreči se pa ta mrčes ne nahaja pogostem in se ne drži samo čebel, temveč se rad vgnezdi tudi pri čmrljih in osah. Najboljši pomoček proti temu škodljivcu je, da se panji držé čisti. Če pa tega hrošča zapaziš na cvetlicah blizu ulnjaka, ga pa pokončuj.

Mej čebelne sovražnike je šteti tudi striglo. Ta žuželka ne pokončava čebel, pa tudi po medu ne hrepeni, ali zaradi gorkote se rada naseli v ulnjaku in tudi zleze v panj. Lahko bi jo trpeli, ko bi ne razširjevala nekega čudnega smradu, kateri je čebelam skrajno zopern in večkrat zaradi nje zapuste panj. Zatorej mora čebelar strigle preganjati.

V praznem satovji rad kožojed znese svoje jajca iz katerih se izležejo rujavi, kosmati, grdi črvi, ki v panji delajo škodo. Ta žuželka pa pri čebelah vendar ni tako navadna, da bi se je bilo čebelarjem posebno bati.

Nevarni sovražniki so čebelni moli, katerih so dve vrsti, večji in manjši. Ti molji so ponočni metuljčki, kateri svoje jajca zneso v prazno satovje ali razsipino na dno v panji. Ličinke, ki se izležejo so jako požrešne, hitro razjedajo satovje, v katero se zapredejo in se tako branijo pred čebelami. V svojih mrežah pa ti črvi napravijo veliko nesnago. S slabim panjevom ta žuželka hitro pokonča vse satovje. Čebele, videč, da se je ubraniti ne morejo, pobegnejo iz panja in se vselijo v druge panje. Močnim panjem pa ta mrčes ni tako nevaren, ker imajo vse satovje zasedeno in ga tudi pridno čistijo.

Čebelarju je torej priporočati, da naj ima samo močne panjeve. Če kateri panj nima dosti čebel, naj se mu ne dá več satov, kolikor jih more zasesti. Poleg tega je pa treba dno panjevo imeti čisto. Tudi najzadnejši koti panja naj se dobro očistijo razsipine in nesnage. Nezasedeni, zlasti črni satovi naj se dobro ogledajo in očistijo molove zalege. Po dnevi se pa tudi lahko moli v ulnjaku poiščejo in pokončajo. Tudi zvečer, kadar skušajo vdreti v panjeve, jih lahko pokončaš, če v ulnjak postaviš gorečo luč. Moli bodo letali okrog luči in se osmodili.

Ta mol je tudi nevaren spravljenemu satovju. Najbolje se ga odkrižaš, če satove obesiš pod streho, kjer je prepih in sicer po nekaj centimetrov drug od druzega in jih večkrat prežveplaš.

Čebelam škodljiv je tudi drugi ponočni metulj smrtoglavec. Ta velik in lep metulj živi največ blizu polja, kjer je posajen krompir. Zvečer rad pride v panjeve, da si svoj sesalni mehur, ki drži jedno čajno žličico, napolni z medom. Ta metulj ima debelo kožo, tako da mu čebele s pikanjem ne morejo lahko do živega. Predre zatorej skozi največji kup čebel in jih jako vznemiri. Pripeti se pa vendar pogosto, da ga čebele le umore.

Danes smo opisali pa še le nekaj čebelnih sovražnikov, o druzih pa spregovorimo drugi pot.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Že je bilo blizu 9. ure, ko smo dospeli na Jelačičev trg, na katerem je tudi ena izmed postaj konjske

železnice. Tu sem izstopil. Ta trg imenoval se je v srednjem veku „Manduševac," pozneje „Harmica"; ob sredi sedanjega stoletja pa ga je prekrstila hvaležna Hrvatska v vedni spomin na svojega ljubljenca bana grofa Josipa Jelačič-a na njegovo ime. Osredje tega trga kinči tudi njegovi spominek, ki je visok 15 metrov. Na simetrično primernem, podolgasto-štiriogelnem postamentu, ki je umetno izklesten iz domačega moslavinskega granita, je postavljen na ponosnem vrancu sedeči kip grofa Jos. Jelačič-a v krasni banski opravi, sukaje golo sabljo v hrabri desnici. Oboje je iz brona vlito, ter je delo slovečega dunajskega umetnika Fernkorn-a. Sprednja stran spominka nosi priprosti napis: „Ban Jelačič 1848", sicer kratke besede, ki pa dovolj povedo vsakemu, ki pozna novejšo zgodovino hrvatskega naroda. Sostava kipa ima namreč za podlago oni resni zgodovinski trenutek, ko je 9. sept. 1848 ban in vojskovodja grof Jelačič s pretijočo sabljo zaukazal svojim hrabrim graničarjem prestop čez mejno reko Dravo v puntarsko Ogersko. Spominek opasuje krasna železna ograja in ga ob oglih obdajajo čveteri plinovi kandelabri. Menim, da ga ni ptujca, ki bi se pred vsem drugim ne ozrl na ta odlični kinč Jelačičevega trga, kdor kolj pride nanj-ga.

Stolna cerkev sv. kralja stoji ponosno v neposredni bližavi imenovanega trga na zmerni višini ob severno-izhodni strani, in ker je slučajno ravno njeni zvon vabil k korarski maši, mislil sem si: zdaj bo pa gotovo nekaj za-me. Ne bodi Bogu oponošeno: že od mladih dni so me vedno veselile cerkvene slavnosti, in vselej sem se jih rad vdeležil, ako mi je bila le prilika in moč. Pospešil sem toraj svoje korake, in — ravno prav. V hipu namreč, ko sem prestopil cerkveni prag, pristopilo je duhovenstvo iz zakristije, veličastno doneči glasovi ogromnih orgelj pa so zadoneli po prostranem sprelepem svetem božjem hramu. Korarska maša, akoravno je bil prosti delavnik, opravljala se je vendar slovesno (z azistenco). Pelo se je po navodilu gregorijanskem brez orgeljnega spremljevanja; orglje so se glasile le takrat, ko je prenehalo petje. Pri maši ni bilo viditi veliko ljudi; opazil sem pa med njimi več ptu,cev, zmed katerih so morali biti eni tudi muzike vešči, ker so se kmalu po skončanem obredu, t. j. po maši jele orglje vnovič glasiti. Preskušali so si jih menda inostranci. Igralo se je s posameznimi spremeni, pa tudi z njih več skupaj, in z vsemi orgljami. Tako mi je bila prilika, slišati jih v mnogih glasovnih spremembah. Da je ta muzični stroj kolosalen, pove nam visokost njegove cene: stal je okoli trideset tisoč forintov. Zgotovljenje in postavljanje orgelj spada v čase odlikovanja kardinala knezo-nadškofa Jurija Havlik-a, katerega vnema in navdušenost za vse lepo, blago in dobro, pa tudi njegova munificenca ostane Zagrebu in celej nadškofiji v neumrljivem spominu.

O zgodovini zagrebške prvostolnice bi se dalo mnogo zapisati, —a, preobširno bi bilo to. Pričetek njenega zidanja spada v čase okoli l. 1108, in je trajalo po starih zgodovinskih zaznamkih eno celo stoletje. Posvečena je bila namreč še le l. 1217, in sicer v navzočnosti kralja Andreja II, ko je bil ravno napotjen preko Zagreba z mogočno vojsko v sveto deželo, da bi si jo osvojil. Poznejše nesreče, opustošenja, požare, potrese, poprave in prezidanja, ki so se o raznih časih dogodila ali pa zvrševala, preidem; omenim naj le to, da je bila v XVIII. veku zopet temeljito predelovana. L. 1792 so bila dela zvršena, pokazala pa, da je gotična oblika pri tem mnogo trpela in izgubila. A vendar je bil pri vsem tem pozneje zgoraj omenjeni kardinal nadškof Havlik prvostolnico postavil v tako prekrasen in prelepi stan, da so se, (izvzemši stranske altarje, ki so kazali raznovrstne sloge), manjše gotiške napake lahko prezrle. L. 1878 je bil pa vendar Havlikov naslednik, pokojni kardinal nadškof Josip Mihalovič sklenil, stolnico vnovič temeljito predelati. Povabil je bil v ta namen slovečega dunajskega stavbenika Miroslava Schmidt-a, po katerega načrtih se je predelovanje v resnici l. 1879 tudi pričelo. Strahoviti potres v dan 9. novembra 1880 pa je napravil čez vse te račune in poprave, če so bile že potrebne, ali nepotrebne, križ, in prouzročil še dokaj večja stavbena dela. Silovita katastrofa zadela in oškodila je bila skoraj najhujše prvostolnico, porušila pri njej mnogo, vmes tudi en del oboka v srednji ladiji. Nove, silne in velikanske poprave in predelovanja so stopile s to žalostno nesrečo na dan, ki se vršijo še zdaj, in bodo po projektu skončane še le l. 1896. (Poleg druzega priziduje se stolnici vnovič še en zvonik, in predelal ter novemu enak se bo napravil tudi dosedanji stari, tako da bo imela zopet dva, kakor je bilo to že nekdaj, pa žali! po sovražni moči in sili bilo vničeno.) Na prvi pogled, ko sem vstopil v cerkev, vidil sem, da je v njej mnogo predrugačenega. Kar se v srednji ladiji smatra za presvetišče, je močno vzdignjeno mimo planote stranskih ladij, in seže skoraj doli do srede cerkve. Glavni altar, — prav za prav le menza z nekaterimi olepšavami —, je odmaknjen daleč doli proti srede presvetišča nekako po šegi „konfesij" v rimskih cerkvah. Mojemu nemerodajnemu vkusu to ni nič kaj ugajalo; tudi nisem vedel, ali je ta altar le začasen, ali definitiven; pa še le dopis iz Zagreba v „Slovencu" št. 101 z dne 4. maja t. l. mi je pojasnil vse to natančno. Po tem dopisu je soditi, da morajo pri vodstvu cerkvenih poprav biti delavni možje, ki niso na svojem pravem mestu, in o katerih bi se zamoglo skoraj po slovenskem pregovoru prilično reči, da „slaba kuharica iz dobrih tečnih tvarin pripravlja slaba jedila." Ako bi temu ne bilo tako, ne bi se po zgoraj navedenem dopisu kazala potreba, da bi se pri presvetišči že zdaj moralo zopet predrugačiti, kar se je pred sedmimi leti na novo zgradilo. Pa, — je že tako, če nevešči, neizkušeni, zraven pa morebiti še svojeglavni ljudje takim delom in prenaredbam stojijo na čelu. Ravno omenjeni dopis namreč pove, kako je škoda in tudi čudno, da se pri teh prenaredbah niso ravnali po nasvetu slavnega škofa Strossmayerja, ki je bil koj s pričetka vso sedanjo osnovo zavrgel. Tako pride, če se strokovnjaki, — in to je biskup Strossmayer gotovo, —

o pravem času ne poslušajo. Ako bi se n. pr. pri prenaredbi presvetišča zdaj korarski stoli, ki so v resnici prelepi, morali zopet kaj prestavljati ali pa preravnavati, bila bi to pač velika škoda. Stranskih altarjev ima cerkev zdaj, (če sem prav štel), le 9, kar je za svetišče, ki je dolgo 36 ½, široko 16, in visoko 12 sežnjev, nekako premalo. In še tem se pozna, da so le začasni. (Poprej je imela cerkev v vsem 25 altarjev.) Sploh se vidi in čuti le predobro, da je prvostolnica osirotena, da nadškofija nima vladike, in, žali! da tudi ni znano, kedaj ga bo še dobila. Bog jej milostno nakloni nadpastirja, ki bo v duhu pokojnega kardinala Havlika, ali pa slavnoznanega biskupa Strossmayer-ja rojen iz med naroda in za narod, ki bo zanj čutil, živel, skrbel, delal, se trudil in žrtoval, po potrebi se zanj tudi boril, ter z njim delil dobro ali hudo. Menim, da ga je nadškofija vredna, pa tudi jako potrebna!

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Deželni zbor kranjski.** Po slovesni sv. maši, ob 10. uri dopoludne v stolni cerkvi, otvoril se je danes po običajnem redu deželni zbor.

— **Odlikovanje.** Presvetli cesar podelil je vpokojenemu profesorju na ljubljanski višji gimnaziji, kanoniku in predsedniku „Matice Slovenske“ gospodu Jož. Marnu vitežki križ Franc Jožefovega reda.

— **Osobne vesti.** Finančni nadsvetnik in prokurator v Ljubljani gosp. dr. Jos. Račič je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. — Gosp. Gomilšak, načelnik železnične postaje na Vidmu, je premeščen v Ljubljano. — Gozdni svetnik gosp. V. Goll v Ljubljani premeščen je v Gradec. — Nadučiteljem v Radovljici imenovan je g. Grčar, dosedaj v Št. Rupertu na Dolenjskem. — Mestnim učiteljem ljubljanskim sta imenovana g. Kecelj, dosedaj učitelj v Ihanu, in g. Josin, dosedaj suplent v Ljubljani — Gosp. dr. Jos. Dornig primarij v tukajšnji deželni bolnici imenovan je ravnateljem deželnih zdravstvenih zavodov v Solnogradu.

— **Šole.** Na višji gimnaziji ljubljanski prične se novo šolsko leto dne 17. t. m. Novi učenci se imajo zglasiti dne 15. t. m., ostali dne 16. t. m pri ravnateljstvu. — Na višji realki ljubljanski se je za vsprejemni izpit za prvi razred oglasiti dne 15. t. m., drugi učenci oglasiti se imajo od 16. do 18. t. m.

— **Družbe sv. Cirila in Metoda** se je slovensko občinstvo — čeprav to počitniško dobo ne vspodbujevano po vodstvenih zahvalah — spominjalo z veliko požrtvovalnostjo zadnji mesec. Hvaležnimi čutili beležimo najpoprej knjižni dar g. nadučitelja Žirovnika iz Št. Vida nad Ljubljano, — ki nam je poslal večjo zbirko in po 100 iztisov svoje „Spomenice B. Potočnika“ in „opisa“ 25letnice tamošnje čitalnice, — in pa že tretji knjižni dar g. župnika Cotelja iz Kanfanara v Istri. — G. Ivan Čebašek pošilja 53 gld. nabranih mej duhovnimi in svetnimi gospodi o petdesetletnici vč g. župnika Jerneja Ramovša v Poljanah; z letnino podružnice za „Breški okraj“ smo prejeli 30 gld 20 kr. kot čisti ostanek dohodka gledaliških predstav vrlih diletantov Breške čitalnice in 17 gl. nabranih v čitalnični puščici; g. J. Tomšič iz Il. Bistrice pošilja 25 gld. nabranih po predsedniku „planinskega društva“ iz Sušaka o priliki izleta v Bistrico; Ciril-Metodijski dar Šentpeterske moške podružnice iznaša 12 gld. 50 kr., oni „cestnega odbora“ za okraj kamniški, nabran na predlog g. župana Močnika po g. A. Mejači ml. pa 10 gld. 65 kr. — načelnik g. Mihael Starè sam je daroval 5 gld.; — o učiteljski konferenciji v Črnomlji so zložili zbrani gg. učitelji kot národni obolos o 30letnici službovanja g. nadz. Jeršinovica 10 gld.; g. Fr. Čargo iz Tolmina daruje 7 gld.; gdč. Viktorija Praprotnikova, učiteljica v Postojini, pošlje 5 gld. nabranih v veseli družbi drugi dan po glavnej skupščini v Postojini, g. pravnik A Švigelj iz Borovnice pa 5 gld. nabranih pri domači veselici; g. bogoslovec Albin Klun 2 gld. kot darilo male družbe v Smledniku; g. mati umrle ljubljanske mestne vrtnarice Marije Podobnikove nam je izročila 1 gld. 60 kr. kot letni navadni dar hčere, ki ji je umirajoč naročevala, da naj nikar ne pozabi njenega vsakoletnega daru družbi, in iz Novega Mesta smo prejeli od neimenovanega narodnjaka 1 gld — Vam, ki se spominate naše družbe posamno ali v družbah, veselih ali žalostnih, vsem vam naj izprosita brata sv. Ciril in Metod obilnega nebeškega blagoslova pri vsem vašem delovanji!

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Društvo «Pravnik»** napravi v nedeljo dne 18. t. m. izlet na Spod. Štajarsko in sicer v Laški trg.

— **Častnim občanom** imenovala je občina litijska gg: Luko Svetca, c. kr. notarja, Matijo Grill-a, c. kr. okrajnega glavarja in Ivana Jenko-ta, načelnika postaje.

— **Vihar.** Minolo nedeljo popoludne okrog tretje ure razsajal je po Ljubljani in po okolici hud vihar, ki je napravil obilo škodo. Po mestu pometal je vihar raz hiš obilo opeke, pobil okna in razrušil celo par dimnikov, po okolici pa je lomil drevesa in podrl več kozolcev.

— **Telefonska zveza Dunaj-Trst** je dovršena. Ta telefonska črta je zdaj najdaljša v Evropi. Pristojbina za tri minute govorjenja mej Dunajem in Trstom znaša 1 gld. 50 kr., mej Trstom in Gradcem 1 gld.

— **Požar v gozdu.** Dne 1. t. m. pogorelo je na Storžiči 15 do 20 oral gozda. Ker je uničenih tudi več lepih smrek se škoda ceni na več tisoč goldinarjev.

— **Slovenski potovalen učitelj za kmetijstvo na Koroškem.** C. kr. poljedelsko ministerstvo je na prošnjo katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem dovolilo koroški kmetijski družbi 700 gld. letne podpore, da ta nastavi učitelja, ki je zmožen slovenskega jezika in ki je v stanu predavati v vseh strokah kmetijstva v slovenskih delih Koroške.

— **Požar** je v Novem bregu v občini Stara Loka pri Kočevji dne 2. t. m. uničil štiri hiše z gospodarskimi poslopji in poljskimi pridelki vred. Škode je nad 10.000 gld. Pogorelci so bili zavarovani za 4300 gld.

— **Nov kraj za kontrolni shod.** C. kr. ministerstvo za deželno brambo je odredilo, da se imajo kontrolni shodi za rezerviste iz občin Srednjavas in Bohinjska Bistrica zanaprej vršiti v Bohinjski Bistrici. Ta naredba je velika olajšava za rezerviste, ki so morali doslej hoditi v zelo oddaljeno Radovljico.

— **Dolenski železnici.** Delo pri gradbi proge Ljubljana-Grosuplje-Kočevje prav dobro napreduje. Zadnje mesece imelo je povprečno vsaki dan 4058 delavcev in 575 rokodelcev posla in bilo je v porabi 198 glav uprežne živine in 341 voz na vlajicih. Predora pri Šmarji sta do polovice že gotova, zaseka pri Karlovškem mostu bo tudi še letos narejena in sploh ni dvoma, da bo proga določeni termin t. j. 1. oktobra 1893. gotova in se bode oddala prometu. — Gradba proge Grosuplje-Novomesto oddala se je v oddelkih štirim podjetnim tvrdkam.

— **V izpraševalno komisijo za ljudske šole na Kranjskem** imenovani so za triletno dobo naslednji gg.: ravnatelj B. Hrovath kot načelnik; profesorji: Fr. Kreminger, Fr.

Levec, V. Linhart, Fr. Orožen, V. Hallada, Jak. Vodeb, Vil. Zupančič, učitelj na vadnici J. Tomšič in učitelj godbe Al. Sokoll.

— **Zgradbo mostu čez Savo** pri Smledniku prevzel je stavbeni podjetnik g. Lončarič za 18.000 gld. Vseh ponudnikov bilo je 11. Z delom pričelo se bode takoj, kajti zdaj leto mora biti most že dovršen.

— **Nova brizgalnica.** Občina Studenec pri Ljubljani kupila je pri tvrdki Samassa v Ljubljani novo brizgalnico za 1000 gld. Minolo nedeljo so brizgalnico svečano blagoslovili in jo v navzočnosti obilo zbranega občinstva poskusili.

— **Načelnikom cestnega odbora** v novomeškem okraju voljen je gosp Fran Majzelj, posestnik v Beli Cerkvi.

— **Za «Sokolovi» izlet** v Jesenice dne 11. t. m. dovolil se je poseben vlak, ki bo odhajal iz Ljubljane zjutraj ob 6. uri 18 minut in dospel na Jesenice ob 8. uri 20 minut. Iz Jesenic odpeljal se bode posebni vlak zvečer ob 9. uri in dospel v Ljubljano ob 11. uri. Vozne listke dobiti je v pisarni g. Jos. Pavlina, v trafiki g. Češarka, v g. Souvanovi hiši in pri g. A. Druškoviču na Glavnem trgu. Cene za vožnjo iz Ljubljane tja in nazaj so: I. razred 2 gld. 40 kr., II. razred 1 gld. 60 kr., III. razred 80 kr. Vspored izleta je sledeči: Ob 10. uri sv. maša na Jesenicah — Ob 11. uri skupni odhod z Domžalsko godbo na Savo in ogledovanje fužin, kranjske industrijalne družbe. Ob 1 uri skupni obed v Jesenicah v gostilni g. Schreya. Ob 4. uri tekmovalna telovadba in na to prosta zabava. Po pripravah, ki se vrše obeta biti ta izlet jako lep in nadejati se je obile udeležbe. — Posebni vlak ostajal bo tudi po gorenjskih postajah in se je tudi rodoljubom od ondot moč izleta udeležiti s tem vlakom.

— **Novo šolsko leto v deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli v Grmu pri Novem Mestu** se prične 3. novembra. Naše gospodarje opozarjamo na ta deželni zavod ter jim zelo svetujemo, da pošljejo vanj za dve leti svoje gospodarstvu namenjene sinove. Poučuje se v slovenskem jeziku, in to v vseh predmetih nižje realke, posebno pa še v strokovnih, umnemu gospodarju neogibno potrebnih predmetih, kakor v poljedelstvu in rastlinstvu, živinstvu, vinstvu (trtarstvu in kletarstvu), sadjarstvu, zelenjadarstvu, čebelarstvu. Ves strokovni pouk je spojen s praktičnimi opravki v gospodarstvu. Novi učenci štipendisti imajo pouk, stanovanje in hrano brezplačno. Plačujoči učenci plačujejo pa po 30 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa po 20 gld. na leto šolnine. Razen tega, da je ta zavod za bodoče gospodarje prekoristen, je tudi prav po ceni. Vsak imovit gospodar naj toraj pošlje svojega gospodarstvu namenjenega sina, ki je dovršil ljudske ali meščanske šole ali nekoliko razredov realke ali gimnazije ter je dopolnil 16 let, za dve leti v kmetijsko šolo v Grm in kesal se ne bode nikdar. Posebno je še omeniti, da se učenci v Grmu uče tudi lepega vedenja, poštenosti ter ščedljivosti.

Listnica vredništva.

Gospod A. T. v Novem Jorku. Nemški se imenuje rastlina Hirschzunge, botanično ime jej je pa Asplenium scolopendrium. — Posebno je pa nas razveselil dopis in le želimo, da nam večkrat kaj poročate preko oceana. Presrčno bodemo Vam hvaležni.

Preselitev prodajalnice.

Prodajalnica
oljnatih barv, firnežev, lakov in kleja
Adolf Hauptmann-a
je sedaj
na sv. Petra cesti št. 41
ob vogalu Reseljeve ceste,
v lastni hiši. (4—10)

Filijala:
Slonove ulice št. 10-12.

Velika 50 krajcerna loterija.

Glavni dobitek (8—3)
75.000 goldinarjev

Srečkanje
uže 15. oktobra.

Srečka á 50 kr. priporoča: J. C. MAYER, Ljubljana.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.